

«The whole world is richer, humanity is better, because of this beautiful constellation of nations, each very special, each very unique, and each shining brightly in its part of the world.» [4]

Глава Америки також використовував ідіоми.

«I travelled to Singapore to meet face to face with North Korea's leader, Chairman Kim Jong Un.» [4]

Враховуючи активне використання стратегії персуазивності в сучасній американській, та світовій політиці загалом, вважаємо за необхідне глибинне теоретичне та практичне вивчення цієї важливої теми. Перспектива подальших досліджень у цьому напрямку полягає у вдосконаленні комплексного підходу до аналізу дебатів і промов кризь призму різних методів дискурс-аналізу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дмитрук О. В. Маніпулятивні стратегії в сучасній англомовній комунікації (на матеріалі текстів друкованих та Інтернет-видань 2000–2005 років): дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 / К., 2005. 270 с.
2. Каліщук Д. М. Концептуальні стилі англомовних політиків (на матеріалі політичного дискурсу президентів Дж. Буша мол., Б. Обама): автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. філол. наук.: спец. 10.02.04. / Запоріжжя, 2017. 23 с.
3. Стецик Т. С. Лінгвопрагматика стратегії персуазивності в дебатах і промовах сучасних американських політиків : дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 / Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. – Чернівці, 2015. – 262 с.
4. Full text: Trump's 2018 UN speech transcript : веб-сайт –URL : www.politico.com/story/2018/09/25/trump-un-speech-2018-full-text-transcript-840043
5. Nunan D. Discourse analysis. Introducing. – London: Penguin Books. P.1–9

Нямещук Мирослава

Науковий керівник – канд. філол. наук, доцент Цепенюк Т. О.

БІБЛІЙНА АЛЮЗІЯ ЯК ЗАСІБ КОМІЧНОГО У ХУДОЖНІХ ТВОРАХ

У статті висвітлюється поняття біблійна алюзія та особливості її функціонування у романі Террі Пратчетта та Ніла Геймана «Добрі передвісники». Алюзія тут розглядається не лише як засіб інтертекстуальності, але, в першу чергу, як засіб досягнення комічного. У статті виділено головні особливості алюзій, що застосовуються для досягнення комізму, розроблено алгоритм роботи з ними.

Ключові слова: алюзія, біблійна алюзія, комічне, переклад, узус, цільова мова.

Алюзія є одним з найскладніших елементів тексту для перекладу. Адже це стилістична фігура з вказівкою, або ж натяком на будь-яку політичну, літературну, чи ж міфологічну реалію. Іноді реципієнт може не знати використовуваних у тексті посилань. Останнім часом, для західних текстів характерне широке використання біблійних алюзій. В художньому тексті алюзії використовуються для найрізноманітніших цілей, одна з яких – створення комічного ефекту. Через це виникає необхідність вироблення механізму її перекладу, зі збереженням смислового навантаження, чим і обмовлена актуальність даної статті.

Фінська дослідниця Р. Леппігальме вважає, що алюзія є одним із найбільших культурних казусів, з яким стикається реципієнт. Це поняття було запозичене у Керол М. Арчер, однак Р. Леппігальме розширила його значення від «незнайомої незручної

ситуації взаємодії людини з чужою культурою» до «ситуації, за якої реципієнт цільового тексту не розуміє алюзії тексту джерела; така алюзія ризикує залишитись незрозумілою для отримувача» [1, с. 4].

Мета нашої статті полягає визначенні способів відтворення біблійної алюзії, як засобу створення комічного у художньому тексті. Матеріалом дослідження слугує роман Террі Пратчетта та Ніла Геймана «Добрі передвісники» та його український переклад виконаний Бурштиною Терещенко та Олесем Петиком.

Н. В. Новохачова виокремлює 11 класів алюзії: 1) літературно-художні; 2) фольклорні; 3) кінематографічні; 4) пісенні; 5) газетно-публіцистичні; 6) крилаті; 7) офіційно-ділові; 8) інтермедіальність; 9) біблеїзми; 10) наукові алюзії; 11) контаміновані експресемами [4, с. 116–124]. У нашій статті ми зосередимось на аналізі біблеїзмів (біблійних алюзій) використаних авторами досліджуваного твору.

Під терміном «біблійна алюзія» за Ж. Колоїз розуміємо «перенесення біблійної події, персонажа, явища, властивості і т. ін. у новостворений текст, у якому алюзивний репрезентант виступає знаком ситуативної моделі, що з нею асоціативно співвідноситься спродукований мовленнєвий витвір» [3, с. 3]. Здавалося б, переклад біблійних алюзій не може викликати жодних труднощів, адже Біблія – це найпопулярніша книга в світі. В цьому і полягає перша проблема – несерйозне сприйняття алюзій.

Варто відразу ж зазначити той факт, що алюзії на біблійні тексти мають свої особливості, на які перекладачеві варто зважати при роботі. Перша особливість – різниця між їхньою поширеністю в різних культурах: у західних текстах алюзії використовують значно більше, ніж в українських, чи слов'янських текстах загалом. В англійській мові, на відміну від української, Біблія є основним джерелом ідіоматики. Як показує практика, лише незначна частина людей знає значення таких поширених у англійській мові виразів, як: *Содом і Гоморра*, *Фома невірний*, *манна небесна*. Перекладач повинен не тільки спочатку самостійно розпізнати алюзію або ж приховану цитату, але і визначити необхідний з міркувань прагматики ступінь експлікації – чи варто зробити алюзію зрозумілішою для читача, або ж подібне рішення розходитиметься із задумом автора.

Другою особливістю біблійних алюзій можна назвати великий ступінь архаїзації перекладу Біблії на українську порівняно з її англійськими виданнями. Якщо в англійському оригіналі авторам вдавалося вставляти в текст приховані цитати з Біблії, і при цьому у читача не виникало відчуття неприродності тексту через зайву архаїчність стилю або ж незвичний синтаксис, то у перекладі в деяких випадках зробити це неможливо з міркувань поєднуваності, або ж через зайву стилістичну маркованість необхідних лексем. Особливу увагу у цьому питанні варто приділити перекладу власних імен біблійного походження. Дати персонажу яке-небудь біблійне ім'я – один з найпростіших способів для проведення паралелей з особами, чи подіями описаними в творі. Цей прийом, здавалося б, по-своєму витончений і разом з тим позбавлений особливих труднощів, може стати каменем спотикання для перекладача, оскільки в українському перекладі Біблії імена дійових осіб досі зустрічаються в архаїчній формі, тоді як в англійській мові вони відповідають сучасному узусу. Наприклад, *John* в англійському творі не викличе відчуття неприродності, тоді як для українського читача *Іоан* замість транскрибованого *Джон*, або ж сучасного *Іван*, звучатиме дещо дивно.

У досліджуваному творі нами було знайдено низку біблійних алюзій, які створюють гумористичний вплив на читача. Цей ефект необхідно зберегти в перекладі для забезпечення еквівалентності. Тому, ми виокремили кілька основних положень, які варто враховувати перекладачу при роботі з біблійними алюзіями. Розгляньмо їх на прикладі твору Террі Пратчетта та Ніла Геймана «Добрі передвісники»:

1. Оцінювати різні варіанти відтворення алюзій і, при необхідності, проводити прагматичну адаптацію з урахуванням цільової аудиторії твору і ступеня її знайомства з текстами Святого Письма: *Madame Tracy (Painted Jezebel [mornings only, Thursdays by arrangement] and Medium)* [5] – *Мадам Трейсі (Розпусна Єзавель / ранкова зайнятість, четвер за попередньою домовленістю/ і Медіум* [2, с. 20]. Навряд чи український читач знає, хто така Єзавель (дружина ізраїльського царя Ахава, що схилила його до ідолопоклонства). Тож перекладацьким рішенням стала прагматична адаптація (*Painted – Розпусна*), яка одразу дає читачу уявлення про рід занять мадам Трейсі);

2. Оцінювати варіанти перекладу з точки зору стилістики і сполучуваності, дотримуватись норми встановленої практики та звертати увагу на вузький і широкий контекст: «*Well, there's always Adam,*» – *said Sister Mary. That should be safe enough, she thought* [5]. – *Ну, і зрештою ... завжди є Адам. Із цим точно жодних проблем не виникне, вирішила сестра Марія* [2, с. 51]. Комізм тут дещо завуальований. Він полягає у деякій схожості долі обидвох персонажів. Адже кожен з них має змінити долю людського роду. У вузькому контексті Адам – це ім'я першого грішника, а в широкому – ім'я маленького Антихриста;

3. При роботі з алюзійними іменами, варто оцінювати варіанти передачі з точки зору відповідності умовам вузького і широкого контексту і при можливості передати культурно-асоціативний зміст алюзії або ж компенсувати його втрату, наприклад, опис банди маленького Адама: *The Them listened with interest* [5]. – *Оні зацікавлено слухали* [2, с. 174]. У цьому випадку передати смислове навантаження *The Them* через прямий, або ж описовий переклад *Вони* неможливо. Але перекладач Бурштина Терещенко дуже вдало передала культурно-асоціативний зміст цієї алюзії.

При відтворенні біблійної алюзії, яка використовується для досягнення комічного ефекту, необхідно розуміти за рахунок чого цей ефект створюється. Для того, щоб це з'ясувати, варто детальніше розглянути структуру алюзії і виявити ті механізми, за рахунок яких вона може створювати на читача потрібний автору вплив.

Отже, можемо зробити висновки, що при роботі з біблійними алюзіями, які використовуються для досягнення комічного ефекту, перекладачеві вдалося зберегти комізм. При цьому слід пам'ятати, що перекладачу необхідно:

– проаналізувати широкий контекст одиниці приймає тексту і встановити, наскільки значна в ньому роль подібних алюзій. Ці відомості знадобляться для складання загальної стратегії роботи з текстом і допоможуть оцінити потенціал вилучення алюзій в тому випадку, якщо їх передача призведе до порушень внутрішньої логіки тексту, або норм узусу;

– виявити внутрішній механізм створення комізму. Визначити на підставі яких смислових зв'язків між одиницями двох контекстів була створена ця алюзія і який з її аспектів (культурно-асоціативний або ж стилістичний) більше працює на створення відповідного авторського задуму ефекту;

– постаратися відтворити цей механізм цільовою мовою. При цьому слід оцінити потенціал підстановки відповідного фрагмента з перекладу Біблії на цільову мову з точки зору стилістики і сполучуваності, дотримання норм узусу і виконання вимог, обумовлених

вужким і широким контекстом. При необхідності, проводити прагматичну адаптацію з урахуванням цільової аудиторії твору і ступеня її знайомства з текстами Святого Письма.

Відповідність підстановки описаним вище умовам, швидше за все і буде найповноціннішою передачею, що відповідає авторському задуму і виконує всі необхідні функції. Якщо ж перекладачеві не вдається відтворити алюзію без втрат (культурно-асоціативних, або семантичних), то він може компенсувати цю втрату за рахунок його ключового аспекту: стилістичного (використання книжної лексики, яка не має культурно-асоціативного значення), або ж семантичного (створення власної алюзії зі схожою внутрішньою структурою або ж маніпуляцій з семантичними складовими початкової алюзії). Звісно питання відтворення алюзій у перекладах художніх творів досі не вичерпане. Перспективою для подальших наукових досліджень ми вважаємо виявлення особливостей відтворення інших видів алюзій у художніх творах для досягнення комічного ефекту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Влахов С., Флорин С. Непереводимое в переводе. Москва: Международные отношения, 1980. 343 с.
2. Гейман Н., Пратчетт Т. Добрі передвісники: ґрунтовні й вичерпні пророцтва Агнеси Оглашеної, відьми / пер. з англ. Б. Терещенко та О. Петіка. 2-ге вид., виправл. Київ: КМ-БУКС, 2019. 472 с.
3. Колоїз Ж. Біблійна алюзія як засіб вираження авторської інтенції в романі В. Шкляра Залишенець. Чорний ворон. *Науковий вісник Чернівецького університету: зб. наук. праць*. 2013. № 659. С. 3–9.
4. Новохачова Н. Ю. Стилистический прием аллюзии в газетно-публицистическом дискурсе конца XX начала XI веков: дис ... канд. фил. наук: 10.02.01 / Севастополь, 2005. 198 с.
5. Good Omens Neil Gaiman and Terry Pratchett *Free Best Novels*: веб-сайт. URL: https://www.onlinebook4u.net/sf/Good_Omens/ (дата звернення 10.04.2019)

Олющак Неля

Науковий керівник – канд. філол. наук, доцент Ярема О. Б.

ВИДИ МОЛОДІЖНОГО СЛЕНГУ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

У даній статті розглядається специфіка молодіжного сленгу як лінгвістичного явища. Відзначається відсутність термінологічної точності у визначенні даного явища, а також розглядаються основні мовностилістичні риси сленгу. Представлено аналіз та історію поняття «сленг», зокрема «молодіжний сленг», з прикладами його застосування.

Ключові слова: *сленг, молодіжний сленг, групи, «римований сленг», «повсякденний сленг», «інтернет-сленг».*

Мови світу постійно змінюються і сленгові слова поповнюють словниковий запас багатьох людей у всьому світі. Але що таке *сленг* і звідки він походить? Чи існують відмінності сленгу, який використовують чоловіки і жінки? І в чому сенс використовувати сленг? Здається, що сленг, який використовували попередні покоління тепер або вийшов з ужитку, або став частиною загальноприйнятої стандартної мови. В основному, молодь сьогодні не визнає сленг, який використовували їхні батьки. Це свідчить про те, що не «круто» використовувати той же сленг, що і батьки, і щоб уникнути цього, придумують новий сленг.